

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt - kr.
Félévre 5
Negyedévre 2 50
Egy órára 1
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:
Hat hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű hirdetések alku szerint jutányos áron vétetnek fel. Helygondjait külön beiktatásért 30 kr.

Kapuzáráskor.

Debreczen, jun. 23.

Június hónap utolsó napjaiban oszladozik szét Magyarország tanintézetéből a diáksereg. Egy része végleg elhagyja a középiskolát, a javarész azonban csak két hónapra mond búcsút a tintás padoknak, s azután újra kezdi a kínlódást, a drukkolást.

Magyarország minden lapja megszókölt emlékezni a tanévbezárási mozzanatairól. Egyik is, másik is — kisebb nagyobb jelentőséggel elmondja észrevételeit, a mely rende en a nagyközönség véleményével kvadrál.

Különösen egy pontban egyezik meg csodálatos egyöntetűséggel a sajtó és a közönség — és pedig abban, hogy a magyarországi középiskolák rendszere nem felel meg távolról sem annak a czélnek, melyért azt a múlt és jelen tanügyi bácsijai lelkesen védelmezik.

Nyolcz évig koptatja a diákgyerek a középiskola küszöbét. Nyolcz hosszú esztendőn keresztül tanul latinul, görögül, németül, tanul számtant, mértant, fizikát, s mikor oda kerül, hogy az érettségi vizsgán mutassa meg nyolcz évi munkájának gyümölcsét, kiderül, hogy a tanulásban eltöltött évek haszontalan évek voltak, mert ha átcsuszik is az érettségi vizsgán, felének nincs meg az az általános műveltsége, (tudományos értelemben) amelyet a főiskola megkövetel.

Dombon tul . . .

A »Debreczen« eredeti tárcaja.

Írta: **Varga Ilona.**

Milcsike unatkozott, határtalanul unatkozott. Felre huzta az ablak függőnyt s keletlenül bámult ki nagy szürke szemével az udvarra. Nincs ott semmi nézni való. Csak egy vidám veréb ugrált a szilvafa hajlós ágán s falánk kusza farku tyukocska leste az eper hullását. Lustán suhant a meleg szellő a levelek között, mégis minden pillanatban letaszított a galyról egy-egy jóízű, fekete bogót. — Már a szolgáló a faedényt surolta a kútnál s míg keze serényen járt, hosszú, elnyújtott tót nótát kiabált erős hangján.

Milcsike elfordult az ablaktól, egyet gondolt s a másik pillanatban már szőke fején volt a nagy szalmakalap. Napernyőt vett a kezébe s otthagya a hűvös szobát. Maga sem tudta hova akar menni, csak ment, men-degült. Otthon nagyon unalmas most. A gyerekeket kivitték még reggel a tanyára. Olyan szokatlan csend uralkodik az egész házban. Mama a veteményes kertben gyomlálta. Hát ő mit csináljon egyedül?

Már áthaladt a gyepes hatalmas fáktól árnyalt templom kertén, de előbb egy piros almával hátba verte Karcsit, a pap szeplős

A mi középiskoláinkban 8 éven keresztül nyakgajak a latin nyelvet. A harmadik gimnáziumi osztálytól kezdve költők és történetírók műveit fordítják. És mégis rendes dolog, hogy az érettségi vizsgát tett ifjak 90 percentje ha jogász lesz, nem érti meg a római jogba beszótt latin idézeteket, nem érti szótár nélkül a technikus terminusok nagyobb részét. Pedig 8-ik gimnazista korában Tacitust kellett volna ex abruptó fordítania.

De nem csak holt, hanem élő nyelvel is így van a középiskolai tanuló. Hat évig kínlódik mindegyik a német nyelvvél, de harmincz év alatt bajosan akadt olyan középiskolai tanuló, a ki az érettségi után folyékonyan beszélt volna iskolai tanulmánya után németül.

A görög nyelvről ne is beszéljünk. Hiszen theológusaink javarésze a második harmadik éven újra tanulja a ragozást, s nem egy az olvasást.

Fizika, számtan, az elvont tudományok, alig kötnék le két-három tanuló egy osztályban.

És a mi tanáraink fájdalom, úgy itélik meg a tanítványt, a hogy az bevágja a szintaxis szabályait, s hogy fujja a kivételeket az o és r végűekre a név ragozásban.

Arra, hogy tulajdonképen általános műveltséget, széles látókört szerezzen az ifju a tudományok egyes ágában, népszerű modorban, sulyt nem fektet senki.

kis fiát, a ki a borostánnyal befutott akácfa alatt, aki apja hangját utánozva predikált buzgón hallgató hiveinek: Jankó gyerekek, Bükét kutyának, meg a nagy karika szemű Racskó Evikének, kinek anyja a tiszteletes asszony vásznait teregette a hátulsó udvaron.

Nagyot kacagva futott tovább, átugrálta a kopott téglalépcsőt az egyház hivatalnál, hanem aztán illedelmesen aprókat lépegetve haladt a hosszú ablaksor előtt.

A falu nagy utcáján befordulva hirtelen megállott.

— Nini! Hisz ez Péntek Tibor, Hát már itthon vannak a diákok.

Egy hirtelen szőke gyerek, pelyhedző bajuszu, nadrágzsebbe bújtatott kezekkel támaszkodott a sarokház falához. Olyan elokelő kifejezést tudott arczának kölcsönözni, az a blazirtságot afektáló, félig lehunytt szempár, amint látszólag unottan bámult egy csapat sárga pelyhű libára, amint körülötte tépdesték a füvet.

Pedig szive hevesen dobogott arra a gondolatra, hogy esetleg az áteleni ház riikán hagyott zsalukaterei közül egy barna leányszem tekintete pihen arczán.

Milcsike arca felragyogott, szive ujjongott.

— Itthon vannak . . . itthon van . . . Hátat fordított a fiúnak s ellenkező irány-

A német iskolarendszer áldatlan hatása megter i aztán azokat a keserű hajtásokat, melyekben közelebből nekünk debreczenieknek is volt részünk.

A nélkül, hogy a gimnázium érdeemes tanárait legkevésbé akartuk vádolni mint szomorú jelenséget, mi is konstataáltuk, hogy a debreczeni kollegium főgymnáziumában az érettségiző ifjak 50 percentje különösen szomoruan nézhet vissza nyolcz évi diák pályájára.

Nem tudni mily iniciatívából egész rakás hullott el már az írásbeli érettségi vizsgáról, s ki tudja mennyi fog elhullani a szóbelinél.

Nagy dolog ám ez, ha az ember egy kicsit fontolóra veszi.

Tönkretett reménység, szét foszlott ábránd, anyagi csapás, mind mind ólom sulylyal nehezedik nem a bukott fiura, de annak apjára, anyjára.

A fiatal daczos vér még azt mondhatja: „Ejh, vigye az ördög, nem bánom!” az apai száj azonban ezzel szemben keserű szóra nyílik meg s félelemmel és remegéssel néz a jövő elé a szem.

Az a tömeges buktatás ki tudja hány meg hány családra hozott mélyseges keserűséget, hány meg hány ifju életpályáját szakította szét.

A tarárok természetesen nyugodt lélekkel mondhatják, hogy nem érheti őket vád, hisz elvégezték kötelességeiket.

ban folytatta utját. Mikor kiért a hosszú utcából, elhagyta az alacsony kerítéses hazakat a rét mosolygott rá kettefől.

Verőfényes nap pazarul ömlesztette sugarait a selymes fűre, Milcsike szemeit szinte vakította az eleven zöld szín, kifeszítette napernyőjét.

Beljebb haladva Decsiné kukurczása szélén habozva állott meg. Menjen tovább, ne menjen?

Gyengén megborzongott s mindég mosolygós szája most komolyan összezacsurodott.

Az öreg Tusjak koldus [megfagyott holttestét találták tavaly telen mélyen a hó alá temetve, ott, azon a szent helyen a hol az a szürke madár ugrál, csórért élésti a fekete földön.

Erdőt vett magán. Mitől fél? Tovább lépdel.

Zizegtek, suhogtak a széles haragos zöld kukoricza levelek, mintha csak az öreg koldus nyugtalan lelke kóborolt volna köztük. Ni ni, ide látszik már a domb. Jaj de szép is az, messziről özönnel nyíló pipitér virágtól, mintha sárga barsonnyal terítették volna le.

Milcsike sietett, ott akart megpihenni.

Nagy, arnyasfa lombja rajzolta a dombra árnyékát, alatta hűsebb a levegő.

Top! megállott egyszerre.

Ne essen rosszul azonban ha mi e helyen azt jelentjük ki, hogy nem egészen!

Nekik réges régen állást kellett volna foglalni a mostani középiskola lélekölő butító, rendszere ellen, s modern szellemben, félre dobva a tradíciókat a »nemzeti iskola« mellett kellett volna harcolniok. Mert mindaddig az ideig, míg a paragrafus magolás, a gépies tudás érvényesül az iskola falain belül, ismétlődni fognak a debreczenihez hasonló szomorú jelenégek.

A középosztály, a magyar intelligencia pedig akkor elébb utóbb bizalmatlan lesz az iskolához, s radikális eszközökkel fog a magoltatási és az ebből önként folyó buktatási rendszeren változtatni.

S. B.

A magyar fürdők és gyógyvizek pártolása.

Memorandum.

— A debreczeni orvos és gyógyszerész egylet-
hez beterjeszti

Dr. Burger Péter, mint a kiküldött ötös biz-
előadója.

Tisztelt kartársaim!

Az egyletünk által kiküldött 5-ös bizottság engem volt szives megbízni, hogy az általam benyújtott indítványhoz illetve, annak a hazai gyógyvizek és fürdők felkarolása és a külföldieknek lehető kiküszöbölésére indítandó mozgalomról szóló részéhez irjam meg indokolt kimerítő jelentésemet és jelöljem meg a módokat, melyek alapján en egy ezirányú országos actiót eredményesnek célra vezetőnek gondolok.

Örömmel vállaltam e feladatot, mert hisz így alkalmam van az eszmével tüzetesen foglalkozni és hiszem e munkámmal sikerülend a kétkedőket és kishitűeket pártomra hódítani, úgy hogy mire első sorban súlyt fektetek egyhangu lelkesedéssel teszik majd magukéva ez eszmét.

A kitűzött célznak megfelelően cél-
szerűnek találom indítványomat előbb tüze-

tesen indokolni és csak aztán térek át a követendő eljárás ismertetésére. Ez utóbbiról eleve is kijelentem, hogy magam sem óhajtok teljes kimerítő változhatlan programot készíteni, sőt szándékosan csak nagy vonásokban vázlatosan terjeztem azt elő, hogy helyet találjam abban minden bárkitől eredő életre való helyes eszme és így minél több és több munkatársat szerezhessék.

I.

Indítványom indokai: hazaszeretet, józan számító nemzetgazdászati és a fölünk orvosoktól joggal várható hivatásos kötelességerzet és *N o b l e s s e o b l i g e*.

1. Az elsőre nézve merem állítani, akarom hinni mindannyian egyetértünk; szeretjük hazánkat azért áldozatokra is készek vagyunk.

De mert több oldalról hallottam és olvastam, hogy az idegen egyetemet látogató és ott oklevelet nyert orvosok, kik igen nagy számmal vannak hazánkban terjesztői — a külföldi vizeknek, ajánlói a külföldi fürdőknek; kénytelen vagyok saját magamról véve példát azt leghatározottabban tagadásba venni.

En aki távol hazától legádázabb ellen-ségeink az osztrákok fővárosában végeztem tanulmányaimat, be kell vallanom ott tanultam igazán szeretni és becsülni hazámat annak minden rendű és rangú magyar érzelmű népeivel.

Ott az égbe kiáltó rideg ellentétek szemlélése közben;

Ott modern Babilon népzavarában, hol annyifele separalistikus törekvések felfogások és érzelmek dagaszják a férfiak kebiét: ott tanultam meg imádni szeretet hazámat, rajongani a magyar nemzetért.

Látva az udáz fajgyűlölet minden káros kinövésait naphosszat; nekem elég volt a sáros megyei tót bakát hallani az alser kaszárnya előtt, mint tőri nyelvünket büszkén ki-düllesztett mellől válván magyar vagyom sárosi stóliczából, hogy felvidujak és magam is büszke legyek.

Midőn később a sors engem ide a büszke magyar metropolitba vetett, nem panaszképen mondom, eleinte bántott sértett az itteni merev visszautasító zárkózottság és büszke, önhit, prepotentiája a magyarságnak. Szerencsére e véleményem nem volt tartós és így a Becából hozott jó véleményeimet hátráltatta; de meg nem változtatta, sőt mikamarább megismer-

kedve az itteni polgárságban, nemes büszkesége mellett található sok egyéb jó tulajdonaival, hazaszeretetem fokozódott, izmosodott, Itt Debreczenben találtam a polgárság ősi erényei között olyat, mely mint köztudomasu, a magyarság terjeszkedése, boldogulása és megviládlulásának egyik legfőbb akadálya; a józan számító észjárás, a mercantilismust.

Csoda-e, ha ily körben itt acimatizálódva éppen én vállalkoztam ez indítvány tételére?

Csoda, ha én local patinotismusból óhaj-tandónak vélem, hogy városunk nevéhez fűződjön eme szerintem nem kicsinylendő mozgalom megindításának dicsősége.

Miként Budapest az ország fejének, úgy Debreczen az ország szívének van elismerve. Az ország szíve szólhat a szívekhez, mert a mi szívből jön, szívhez talál: Debreczen szí-
vát vizsgálgozza majd széles Magyarorszá-
g.

Mi itt ép oly kevéssé tudjuk és méltányoljuk, miként minden boldog, meglegedett és egészséges ember állapotát méltányolni nem tudja; mily áhitattal csüng az ország szíve városunkon. A mi botlásunk itt kétszeresen káros, a mi dicsőségünk százszorta dicsőbb, mert az egész nemzetet éri.

Szeretem, szeretjük hazánkat és szeretjük városunkat mindannyian és azért ne feledjék számításba venni a kétkedők és ha vannak olyanok a helyzet által nyújtott előny, és a rólunk, sajnos be kell vallanom, nekünk országoszerete taplált igen nagy véle-
ményt; midőn ez általam javaslatba hozott mozgalom támogatását kötelezővé kérem tenni ez egylet minden egyes tagjára nézve.

Nekünk és a debreczeni orvos gyógyszerész-egyletnek, mint ilyennek hivatása, kötelessége kibontani, fennen lobogtatni a zászlót, melyre a hazai gyógyvizek és fürdők pártolását hazafiai kötelesség gyanánt tűzzük jelmondatul; mert maga ez alföldi metropolis oly erkölcsi súlyt ad mozgalmunknak, mely félig-meddig biztosíthatja a sikert.

Második bevallom kissé realis indoka be-
adványomnak, a józan számító nemz-
gazdászati tekintet v. realis számítás. Midőn látjuk országoszerete megindulni és mind nagyobb hullámokban terjedni a hazai ipar pártolására kezdett mozgalma; midőn ama iparért szá-
lanak sikra legjobbjaink, melyet még csak ezután kell teremtenünk; szabad-e, lehet-e nekünk tovább nyugton nézni, miot nyomja

Bogancs kóró virága közül libenő fehérség uszált, répkedett a levegőben. Erőlködött vergődött, a szurós ölelő karok közül a — s z e l l ő segítségével menekülni igyekezett.

Lehajolt s a hegyes körmök közül kiszabadította a belekadt áldozatot. Egy kicsi zsebkendő volt. Lágy könnyű hab batiszt a széle világos kék himzés s egy apró karcu K. betű díszlett az egyik sarkában.

Milcsike elbámult. Ki-e lehet?

Talan az a görnyedt nagy kalapu paraszt ejtette el, a ki vagy hatvan lépésnyire cipel egy csomó lucznanát a hátán?

De olyan finom illat arad ki belőle, mint ha csak az ő kertjükből nyíló puha szirmu fehér rózsát szagolna. Annak az embernek nincs ilyen kendője.

Szét nézett. Sehol senki. Egy villás farku fecske s z e l t e gyorsan a levegőt feje felett.

Milcsike fáradt volt egy kicsit, a domb alja csábítólag hívott ülőhelyül. Kéjes érzéssel nyugtatta ki lábcsakait.

Hat szal füvecské: húzott ki a földből hosszú szálut, egymáshoz rakta s kezdte összekötögetni a végeit.

Gondolt valamit.

Valami edes lehetett, mert ajka mosolyra basadt s két gödröcske támadt az arcán. Ha a fűszál egy füzében marad, akkor igaz lesz amire gondol. Oh ha igaz lenne, ha...

Már épen széjjel akarta venni, mikor csengő női kacagást csapott a szellő fű-eibez.

Kedves volt a nevetés, vagy talán nem nevetés volt az, hanem ezüst harang csilingelése.

Kicsit felemelkedett ültéből s áttekintett egy bokor levelei közt a domb másik oldalára.

Lejebb, a tuloldalon, sárgulni kezdő buzakalaszok közül mosolyog ki a buza-
virág.

Kaczerán himbálva égő piros fejeiket a pipacsok integettek rá. Ott nem látott mást semmit.

Kökény bokrok felé fordította tekintetét, karikara nyitak nagy szemei.

Világos égszínkéek ruha villant meg a sütét zöld lombok hátta ében, hajlékony karcu női termetet fedett.

Az arcot s az ajkat, melyről a csengő kacaj csilingelt Milcsike nem láthatta háttal volt fordulva felé, csak a vöröses sárga vastag fonott hajról ismert a szép Tyokolaynéra.

Egyszer csak nagyot nyilalott valami a szívébe.

Sudar, égfele nyuló jegenyefa egyenes törzséhez tapadt tekintete. Magas ifju vette széles vállát rá, mellén összefonódtak karjai.

Milcsike csak nézte. Soha, soha ilyen szépet, Bucsuzó nap nagy arany sávja hullámos haján pihent meg s az fényes volt, fekete, mint a holló szárny. Szemei, a legszebb kékek s ha felvetette arnyas pilláit, merengő álmodozó volt a tekintete.

— Itthon van... itthon! mozdultak meg Milcsike ajkai, de szemei nem ragyogtak.

Az asszony már nem kacagott, de Milcsike látta, a mint megfordult, hogy a dévaj mosoly ott cikázik piros szája körül s kacér nevetés pillantással tekint szeme szegletéről a komoly arcú férfiúra.

A fűszál füzér össze morzsolódott Milcsike kezében, a upa zöld ver lett az ujjá, mikor észrevette, hogy mosolyra nyílik a fü ajka s az a tekintet... az... Is-
tenem! — Dani Dani — sóhajtott panaszosan.

Virág illatos szellő hozta mozgásba pajkos játékaival a szép asszony fehér nyakára gördülő veres fűrtöket.

Gyűlölettel tekintett rá. Ezzel a csodálatos színű hajával babonazza meg a szíveket minden férfi szívet.

Milyen asszony. Sokat tudnának Szokolayné akáczai beszélni, azok a rózsaszín fűrtös virágu akáczok ott a szép asszony kertjében. Hisz alattok durrant el az a halált hozó fey-
ver a mult tavaszon is, amely Poócs Sándor szívet lyukasztotta at egy m á j u s i e s é p napon.

Tudta mindenki miért.

Kaczer, csuf teremtés!

— Oh Dani, hát ő is? Kinjában összefogott egy csomó papíter virágot s kiszakított a töves őt.

Az a halvány, piros száraz virág jutott eszébe, ott az imakönyv lapjai között.

A vereodán ültek. Papa hosszú száru pipáját tömte s az minden figyelmét lekötötte. Ekkor történt. Azoknak az edes szép szemek-
nek esdő tekintete kényszeríté.

el a külföld kabzsi és élelmes kalmár kézzel és szellemmel hazai gyógyvizeinket és gyógyfürdőinket; szabad-e tovább túrnánk; hogy a minnk van és Isten nemes jóvoltából bőven van, ama lelketlen kalmárok reclam üzelmei által elhomályosítottassék.

Egészséges állapot-e az, hogy minden itthon aligkivalóbb hazai és külföldi szakferfiak egybehangzó véleménye szerint minden nevesebb külföldi gyógyforrásnak nem egy, de több egui valeus sőt talán jobb hazai forrásoknak vannak magából Budapestből évenként csaknem 1000000 forint vándoroljon külföldre gyógyvizekért.

Nem-e megszegyeni a tudat, hogy magát a Cseh fürdőket csaknem annyi magyar vendég látogatja; mint összes hazai fürdőket; pedig agráriusok volnánk és a Csehek boycottáltak a magyar listet.

Amaz évente milliókra menő összeg, mellyel e czimeken külföldre vándorol, reánk nézve teljesen elveszett, akár csak a tengerbe szórónók, mert abból sem népünk, sem intézményeink hasznát nem merítjük; de inkább kétszeres a kár, amennyiben annál kevesebb fogy a mi ásványvizeinkből, annál kevesebb vendég látogatja a mi fürdőinket.

Míg az élelmes külföld a legsilányabb forrást is felkarolja, hogy körülte ültetvényeket, parkokat és a modern kor igényeinek mindenben megfelelő gyógyhelyeket és szállodákat állítva ez által az egész vidék nyomorban tengődő népet felségitse, sőt gazdaggá, boldoggá tegye; addig, legjobb, legtalomdusabb talán a világon is páratlan erdélyi v. Szolyva, polenai stb. a világon is páratlan forrásaink alig képesek a legszerényebb igényeket is kielégítő culturára szert tenni.

Míg nálunk az élelmes házaló külföldi vizeket, még üdítő ital gyanánt is csaknem minden falusi szatócsnál vagy csapszékben kaphatunk; addig páratlan jobbnál-jobb vizeink egész légióját meg forgalomba sem képesek hozni többnyire a közönség hiszékenysége, a tulajdonosok élnetlensége és valjuk be a mi indolentiánk következtében.

Kérjen az urak közül valaki a legnagyobb ásványviz raktárainkban itt — Debreczenben, Csizi, Sztojka, Blenai, Bártfai orvos forrás Suliguli és más vizeket, melyek mind kitünő vetély társai a Halli, Billini, Preblani, Radani, Emsi, Serlteresi társainak; amazokat nem, de ez utóbbikat bizton megtalálja. Van ugyan

Egy pillanat, a két halvány piros szegfű ki volt cserélve; össze ért a kezök.

És egy pár év óta simogatta tekintetével minden este az a szép szürke leány szem, azt a hervadt száraz virágot ott az imakönyvben.

Elfogja tépni! . . . elfogja! . . .

Látta az asszonyt lassu léptekkel a fiuhoz közeledni, látta, mint teszi fehér kezét annak karjára csak épen a hangját nem hallotta, azt elkapkodta a szellő. Szépet mondhatott mert boldogság ömlött el az ifju arcán, a mint csókolgatta az apró fehér kezeket.

Milcsike úgy érezte, hogy az a csunya veres hangya raj, mely az imént lábainál nyüzsgött, mind, mind az ő szívet szurkálja hegyes fullánkjakat öltögetik belé. Kimondhatatlan fájdalmat érzett. Az első csalódás marta hegyes körmeit szívébe, az első fájdalom mely őt az életben érte.

Felugrott hirtelen. Nem bírta tovább nézni, majdnem futva igyeckelt haza

Két fáradt fekete pettyes lepke szállt előtte, nem szaladt utánok, talán nem is látta, nem az utszélen nyíló virágokat sem. Az a nagy hőnyceppt a mit a keserűég tolt szeméibe, fátyolossá tette tekintetét.

Egy tücsök kezdett egyhangu danájába, valahol messzebb kedvet kapott hozza a másik, s folytattak duettben.

Maskülönben csend volt a levegőben, s a puha szellő szárnyairá kapta s vitte tovább, messze, azt a fájdalmas szomorú sóhajást: Dani, Dani! . . .

balneologiai egyesületünk; de az egészen más irányban folytatja áldás dus és elléggé nem méltányolható működését, tudományos alapon fejtegetve a gyógyfürdők fontos. sőt nélkülözhetlen kellekeit, ugyan ily alapon tárgyalja és ismerteti egyes nevesebb fürdőinket és bár e ténykedésével szintén az általunk kitűzendő czélt szolgálja; még is hiányát látom szükségét érzem erélyesebb gyakorlatibb, talán az általok megvetett alapon könnyebben is és gyorsabban eredményre vezető actió megindítását.

Vége köv-

Egy gymnáziumi igazgató ünneplése.

— Kiküldött tudósítónktól. —

H.-Böszörmény, június 25.

Lélekemelő mozzanatokban gazdag ünnepélyt tartott tegnap vasárnap H.-Böszörmény város művelt közönsége az ottani ref. egyházzal és 6 osztályu gymnáziummal együtt. Ekkor volt ugyanis a ref. gymnázium évszázó ünnepélye; melyet ezuttal magasztos ünnepléssé emelt azon volt és jelenlegi tanítványok halála és tisztelete, kik **Kozma Sándornak**, a gymnásium nagyérdemü igazgatótanáráoak 35 éves sikerteljes működése alatt hallgatói voltak.

Melto jutalma volt ez az oktatás teren egy emberöltő óta fáradozó kiváló tanfőriú hervadhatlan érdemeinek, de fényes bizonyíték volt az az ünnepély H.-Böszörmény város művelt közönsége, kiváló érzékének az igazi érdem illő méltánylása tekintetében, s csak önmagukat tisztelték meg az ünneplők, mikor a hála és elismerés adóját ily szépen rották le az arra oly annyira érdemes tanfőriú iránt.

Az évszázó ünnepély.

Fényes közönség jelenlétében folyt le az ünnepély első része az ev. ref. gymnásium udvarán; a rendes évszázó ünnepség keretében, mely egyszersmind gymnásium volt aldott emlékü alapítói Jaksics Menyhért és Karap Sándorné szül. Borbély Róza szokásos megtisztelésének volt szentelve.

A gymnásiumi énekkar **B e k e Antal** a kitünő zenetanár vezetése mellett először a Hymnust énekelte. később fin, abruzzói, svéd és vadász dalt, s magyar népdalokat adott elő, oly preczizitással, mely igazán meglepett s becsüle'ere vált úgy az ifjuságnak, mint a jeles karnagynak.

S z o l n o k y Gerzson, a h.-böszörményi ref. egyház ifju lelkésze költői szárnyalásu emlékbeszédben méltatta a h.-böszörményi ev. ref. gymnásium nagy alapítóinak emlékét.

Az énekkar darabjainak előadása közben szavalatokkal léptek föl **Sóvágó Tibor**, **Etey László** és **Guttmann Mór** növendékek a közönség elismerő tapsai mellett.

Végül a jutalomdíjak kiosztása következett, a mi nem kis fáradságot okozott **Kozma Sándor** gymn. igazgatónak, ki emelkedett szellemü beszéd kíséretében adta át a kitüntetett tanulóknak jutalmaikat. A **Cseh Bela**, **Kossuth**, **Kazinczy**, **Somossy** stb. alapítványokból több mint 40 jutalom osztatott ki, melyek közül legnagyobb **Cseh Bela** féle 1200 koronás alapítvány tőke; kamataiból 6 növendék kapott 100—100 koronát. Az igazgató mély háleját fejezte ki a nemeslelkü alapító jelenlevő özvegye szül. báró **Maldényi Aranka** urnó iránt.

Kozma Sándor bucsuzása.

Most következett az ünnep legmegkapóbb része, **K o z m a Sándornak** a gymnásium 36 éven át működött igazgató tanárának megható bucsuzása az intézettől s tanítványaitól.

S ó v á g ó Gabor ev. ref. egyházi főgondnok úgy az egyház, mint a volt tanítványok nevében intézett magas czizmekkel fűszerezett bucsubeszédet a nyugalomba vonuló igazgatóhoz s végül átnyújtotta ta volt tanítványok ajándékát: egy remekművü ezüst tinta tartót és tollat.

B a k ó c z y Endre villástanár **Galánfy Lajos** kir. közjegyző költeményét olvasta föl, nagyhatás mellett, melyet a szerző szivességéből itt közlünk:

EMLEKSOROK

írta: GALANFFY LAJOS.

Ki lett itten ma egy fejjel nagyobb,
Hogy együtt van a közel a távol?
Mért öltözött ünnepi köntösbe
Mindaz, — akit befogad e sátor.
Kinek szól ez ünnepi tisztesség?
Letarolva kiert lett a berek?
Hisz nincs ma itt fejedelmi vendég . . .
Kinek hódol ez a díszes sereg?
Hát nincs egy se, aki választ adjon!
Van! susog egy metsző hang fülembé,
«Nezd-e amott all egy kicsiny alak,
Ő erette jött e sereg ide
Ő neki szól ez a nagy parádé,
Érette zeng énekel a kórus —
Be fura is ez a modern világ! . . .
Tudod ki ő! Nem! Egy pedagógus!

Megállj, Elég! Világ kél agyamban!
Az ihlet szál keb emre e szóra,
Érzem, kigyul lelkem minden lángja.
Meg nem késő, nem járt le az óra.
— Megállj! Elég! Hozza furakodom,
Ki szeliden áll az oszlop mögött,
Róla zengjen ma éneket lantom,
Róla, aki nagy lett annyi közölt.
Dacoz e szív, soha se gyuladt fel
Azert, a kit nem ért igaz érdem,
De kiönti minden érzeményét
Ma érette, a ki életében
A nemesnek, jónak volt munkása
S ki magának szobrot azzal emelt,
Hogy lelkének gazdag tudásával
A honnak egy nemzedéket nevelt.

Hazug hangja nem lehet a lantnak,
Hisz a költőt csak ihlet vezeti,
A miről zeng, már testé vált ige;
Mikor lelkét, dalába lebeli.
Virág között jár a költő lelke,
Mikor lantot vesz kezébe s — dalol
S a koszorut csak méltónak fonja . . .
Bárony legyen saruja vagy bocskor
Ki elkével, évek hosszú során.
Szikrát gyújtott megannyi kebelbe.
Kit nemes vagy vezetett pályáján,
S munkálkodott, gátat nem ismerve,
A ki tudást, aki honszerelmet
Csepegtetett annyi zsenge szivbe,
Kedvest végzett isten ember . . .
Mindörökké él, fennmarad hire!
Legyen a percz örökre feledve!
Hogy az a hang szállott egy ajakra
M o d e r n v i l á g! lóversenyétér neked . . .
A favorit keltsen hangulatra.

Tekints oda . . . a büszke csoportra,
Mely a mestert épp most veszi körül,
Kigyult arczu élő szobrok azok
Minegyiknek szemében könyű ül,
Az örömmek, a hálnak könyje,
Hogy kegyelmes volt hozzájuk az ég;
Ölelhetik a szeretett mestert . . .
Kinek szívet, lelkét örökölték.
Nezd! ott álnak azok is körülte
Kik társai voltak a küzdésben.
Edzett tölgyek, erős sarjak együtt
Megható kép e nap ünnepében.
Harmincz év egy kemény kathán
Szük falak közt, elzárt levegőben —

Hinteni a tudást, ismeretet
Hogy kikeljen a mag s abban a mezőben
Melynek neve ember szerint világ,
Megteremje a gyümölcsöt, épnek.

Hirdetni az ígét, honszerelmet
Amely nélkül nincsen földi élet :
Én Istenem ! milyen szép feladat . . .
De mily lelkiért kellett ehez
Csak az képes e nehéz munkára,
Kinek szive, lelke fenkölt, nemes.
Pedagógus ! szerény pedagógus !
Napszámosa az emberiségnek !
Kit az idő, munka meg nem őrtek,
Szólj ! mit érzel most, tekintsz fel kérlek !
Érzed-e, hogy lelked szép gyöngyeit
Nem hiába osztogatad széjel.
Látod-e, hogy kikelt szived napja
S hogy viragzik szinpompában, fényvel ?
Erzi-e most jószágos jó lelked,
Hogy kik körül vesznek, körül fognak —
Dobogó szive, lángoló lelke van
Egytől-egyig az elő szobroknak.

Boldog te ! ki nehéz hivatásod
Betöltted igazán, nemesen —
Ki rajongó szeretet vesz körül,
A távolban épügy, mint idebenn —
Boldog te ! kit évekket ezelőtt
Neha nap tán tartottak kicsinynek
Ma, mint Phönix kélsz újabb életre
S százak immár, akik irigyelnek.
Boldog te ! ki azt a kincset bírod,
Mit dicsőség, hírnév itt nem adhat,
Melynel drágább nincsen e földtekén —
Melynek neve : a tiszta öntudat,
— Járj békevel; eleget munkáttal,
Kisérjen szép multadnak emléke —
Térj pibenni szeretteid közé,
Derű száljon napjaid egére !
Járj békevel — légy megelégedett,
Ne zavarja otthonodat semmi . . .
Kezemből vedd e palmalevelet —
Megillet az, emléked fog lenni
Közhangulat s a korszav a küldik
A pálmának e levelet neked,
Rajt' csillog s ép aranyos betűkben
E szó : „Elismerés” — Isten veled !

S ó v á g ó Tibor VI. gymnasiumi tanuló a mostani növendékek nevében intézett lendületes beszédet a bucsuzó igazgatóhoz, ki könyekig meghatva öszönte meg a minden oldalról reá halmozott tisztelet nyilvánításokat ; s a szöveget eléneklése után a szép iskolai ünnepély véget ért.

Volt tanítványai üdvözölték ezután az ünnepelt férfit, kik közül a helybeliek egész intelligenciáján kívül ott voltak : T o r m a Károly köbökuti. S z a b o Lajos h.-hadházi ref. lelkész, Dr. Galánffy János, debreczeni kir. alügyész, Dr. B e n e d e k János, dr. H a d h á z y Zsigmond jogtudor stb.

A bankett.

Este 8 órakor a főiskolai tornacsarnokban fényesen sikerült lakomát rendeztek az ünnepelt tiszteletére, melyen volt tanítványai s a város legjobbjai közül mintegy 200-an vettek részt, köztük a róm. kath. és gör. kath. elkészek és tanárok is.

Pródi gulyások főzték nagy bograesban az igazi magyar guiyashust s a lakoma ügyes rendezése dicséretére valik Papay Károlynak, a főrendezőnek.

Magas színvonalon álló felköszöntőket mondtak : S ó v á g ó Gábor, Kozma Sándor, Szabó Lajos, Péter Károly, Lévy Imre (rendkívüli hatás mellett a ref. tanítótestület nevében) Kálmán Lajos, Varga László gör. kath. lelkész, Sembery Miklós r. kath. plébános, Dr. Benedek János (verses felköszöntő), Brassai Károly b. nánási tanár a szomszéd intézet nevében ; nagy derűtséget kellettek a B u t y k c Boldizsár és H o r v a y Géza

humoros felköszöntői. Torma Károly gyönyörű felszólalásai végén azzal az indokolással, hogy „ezzer Demosibenesnél szebben beszél a tet t”, indítványozta, hogy létesítsenek az ünnepből K o z m a Sándor nevére alapítványt. Ő maga megkezdte az adakozást s rövid percz alatt 439 koronát adtak össze az ünnepi lakomázók.

A társaság legmagasabb érzelmei s jó hangulat között késő éjtéig maradt együtt, s K i s s Lajos szarazfaja zokogtatta közbe a legszebb magyar nótákat. Meltó volt az ünnepély minden zében ugy H.-Böszörmény intelligenciájához, mint az ünnepelthez, kit mi is legmélyebben elismeréssel üdvözlünk.

B. S.

A „Debreczen” sajtópere.

Debreczen, jun. 25.

A „Debreczen”, hazánknak ez az egyetlen legregibb vidéki politikai napi lapja, mely 32 évi pályafutása alatt először kibontott zászlójához mindenkor híven és következetesen, a függetlenségi és 48-as eszmékért harczol, többször volt kitéve fenállása alatt a politikai perbe fogatás veszedelmének.

Annak dacára, hogy előttünk a költő jelmondata lebegett :

„Vezényező : i l d o m, a zászlón : előre ! nagy eszményekért folytatott küzdelmeink között egy-egy elejtett szóért gyakran kellett helyt állanunk az esküdszék színe előtt.

Legutóbbi sajtópereünk I g m a n d i Miklós külmunkatársunk ellen izgatás miatt B. K. 40 §. lefolytatott ügy volt, mely épen ugy, mint a lapunk ellen kezdett többi politikai per, teljes felmentéssel végződött.

A mai napon ismét sajtópere volt lapunknak azon vád következtében, melyet a miniszterium utasítása folytán a kir. ügyészség emelt dr. K i r á y Péter volt főmunkatársunk ellen, a „Debreczen” múlt évi nov. 11-iki 221-ik számában „A z o s z t r á k c s á s z a r e” című vezércikkében állítólag elkövetett királlysértés vétsége.

E súlyos vád valóban érzékenyen érinti lapunkat, mely nemcsak alkotmányos kötelességből, de igaz szívből is mindenkor a legnagyobb tiszteletben tartotta és tartja a legelső magyar embert : a királyt.

Nem érezzük vétkesnek magunkat s bár természetes aggodalommal, de intencionálisan elterjedésében nyugodt szívvel mentünk a mai tárgyalás elé, melynek lefolyásáról tudósítónk a következőleg számol be :

A tárgyalást pont 9 órakor nyitotta meg Szücs Miklós dr. tvszéki elnök. Szavazó bírák voltak : dr. Szőke István és Kolbenhayer Kálmán. Jegyző Deák Ferencz.

A tárgyalás megnyitása után dr. Szücs Miklós az általános kérdéseket teszi fel :

Elnök : Neve ?
Vádolt : dr. Király Péter.
E. : Kora ?
V. : 35 év.
E. : Vallása ?
V. : Ev. ref.
E. : Nős ?
V. : Igen.
E. : Vagyonos ?
V. : Nemi vagyonom van.
E. : Milyen képzettségű van ?
V. : Ügyvéd vagyok, a jog és államtudományok tudora
E. : Büntetve volt ?
V. : Nem.

Az általános kérdések után dr. Szücs Miklós a közönséghez fordulva rövid beszédben figyelmeztette a hallgatóságot, hogy az új bünvádi perrendtartás életbe lépte folytán ez az első eset, hogy a debreczeni kir. törvényszék királlysértési sajtópereben ítélkezik. Hivatkozik e város nemes szellemére, kérte a közönséget, hogy ez ő s város hagyományos becsületét ne tévezze a tárgyalás alatt szem elől.

Ezután dr. Szücs Miklós az esküdtek névsorát olvasta fel. A főtárgyaláson 28 esküdt jelent meg. Elnök kijelentette, hogy a visszavetés jogával a törvény értelmében első sorban a közvádoló, azután a vádlott élhet.

Simonffy Béla kir. ügyész a bünv. perrend. 340. §-ra hivatkozva azt mondja, hogy a visszavetésnek felváltva kell történni.

Erre dr. Szücs Miklós felolvasta az idézett paragrafust, a mely azt mondja, hogy első sorban a közvádoló, azután a vádlott él a visszavetés jogával.

A királyi ügyész ebben megnyugodott.

Ezután az esküdtek kisorsolása és visszavétele következett.

Ugy a közvádoló, mint a vádlott megnyugodtak a következő esküdtek kisorsolásában :

Pusztay Sándor ügyvéd, Polgári József gazdálkodó, Mika Ferencz gazdálkodó, Lusztig Károly kereskedő, Szentesi János mézárós, Szilf Aladár kereskedő, dr. Reichard Manó ügyvéd, Kiss Balint sertéskereskedő, Félegyházi János kereskedő, Nánásy Lajos kereskedő, Nagy Balint szobafestő, Horvát István magánzó. Pótesküdt lett L u k á c s Armin kereskedő.

Visszavette a kir. ügyész a következő esküdteket :

Ifj Orosz István ügyvéd, Kiss Mihály gazdálkodó Rác Lajos timar, Szep Gyula mézárós, Őri Mihály gazdálkodó.

A vádlott a visszavétési jogával egy esküdtet szemben élt. Visszavette dr. Szücs Géza ügyvédet.

Ezután a vádhatározat rendelkező részét és a vádirat rendelkező részét olvasta fel Kolbenhayer Kálmán bíró. A vádirat rendelkező részében az inkriminált passzus benne foglaltatik.

Elnök : Talán felesleges is kérdeznem, megértette e dr. Király Péter ur a vádat ?

Vádolt : Megértettem

E. : Most a kérdés és cikk fog egész terjedelmében felolvastani.

Kolbenhayer Kálmán bíró olvasta fel a cikket, mely a „Debreczen” politikai napilap 1899 nov. 11-iki szombati számában jelent meg Bartha Mór felolvasó szerkesztő szerkesztése alatt

E. : Ön írta ezt a cikket

V. Igen én írtam.

E. Kíván nyilatkozni abban a tekintetben hogy bűnőnek érzi magát.

V. : Tek. kir. törvényszék, melyen tisztelt esküdtek urak. Egyelőre csak annyit óhajtok megjegyezni, hogy a királlysértés sem e r k ö l c s i l e g sem e u b e r i l e g nem követhetem el. Én négyszer esküdtem hűséget — a királynak így halálos büntetés érne, ha én őt megsértettem volna. Szükségesnek tartom megjegyezni, hogy én ezt a cikket két héttel azután írtam, a mikor itt Debreczenben egy jelennel jelentkező tartalékos katonát bebörtönöztek.

Védő : Bakonyi Samu. Tekintetes esküdtkör, szükségesnek tartom éppen ezért azokat a hírlapi cikkeket, melyek a debreczeni katonai bebörtönzést tárgyalják, felolvasni. Az első a Debreczen 201 számában jelent a hírek között. A másik a Budapesti Napló 207 számában a hírek között. Ugyan ezen lap az esetet „Hier” cím alatt vezércikkben tárgyalta, és az Egyetértés 207 számában.

Közvádoló : A bünvádi perrendtartásra, hivatkozva, ellenzi a jelzett cikkek felolvasását.

Védő : Kéri azoknak felolvasását.

A tvszék erre visszavonul, határozatot hozni, vajon felolvastassanak-e a jelzett hírlapi cikkek.

A tvszék határozatát az elnök hirdette ki. E szerint a tvszék a bünvádi perrendtartás 313. §-a értelmében a bizonyítás kiegészítésében a vádlott és védő által kívánt cikkek felolvasását nem rendeli el.

Védő : A bünvádi perrendtartás 384. §-ának 9 pontja alapján semmiségi panaszt jelentek be.

A vádlott vagyoni és erkölcsi bizonyítványának felolvasása után a bizonyítási eljárás véget ért.

Asszonyi Adolf tanító Szepes Belán a nyári szünetre 1—2 középiskolai tanulót jutányosan elfogad.

A halott becsülete.

— Megbűntetett hiéna. —

Érdekes bűnesetről ad hírt szegedi tudósítónk, a melylyel tegnap foglalkozott a szegedi kir. tabla büntető tanácsa. Korn Artur nagyikikindai lapszerkesztőt vádolták azzal, hogy egy előkelő urnőt a halála után megragalmazott egy újságcikkét.

Daniel Beláné, egy nagyikikindai földbirtokos elhunyt neje volt az, a kivel a vadlott egy tarca-czikk keretében oly módon foglalkozott, hogy Daniel Bela kénytelen volt a törvény előtt megtorlast keresni.

A mint a főtárgyalás és a bűnügyi iratok adatai kiderítettek, az eset akként történt, hogy a Korn szerkesztésében megjelenő nagyikikindai újság egy tarca-czikket közölt, a melyben nem volt ugyan név említve, de mindenki ráismert Daniel Bela imént elhunyt nejeire. A pikáns tarca-cziklemény olyasféle volt, mint az annak idején híressé lett Turnis Eburne, a mely egy regény keretében követte el ugyanazt, a mit a nagyikikindai újságcikk, t. i. egy nőt tamadott meg a becületében.

A tarca-czikk megjelenése után Daniel Bela fölkereste a most vádlóként szereplő lapszerkesztőt és felvilágosítást kért tőle. Ekkor Korn Arthur elmondta, hogy a közlemény nem ő írta, hanem Becsből kapta egyszerű betűjelzéssel. Mivel azonban a cikk szerzőjét nem ismerte a betűket is kiőrlölte a tarca-aló. Korn hajlandó volt rektifikáció nyilatkozatra is és másnap tényleg újabb közleményt adott ki, a melyben sajnálkozott ugyan a tarca-czik miatt, de a felremondás fölött, de ismét olyan megjegyzéseket is közölt, a melyek további eljárásra indították a neje becsületéért küzdő, Daniel Belát.

A tekintélyes földbirtokos Korn Arturt feljelentette a törvényszeknél nyilvános ragalmazás és becsületsértés czimén. — Első ízben a nagyikikindai törvényszek ítélt az ügyben, a mely bűnösnek találta a lapszerkesztőt és egy napi fogházra és 100 korona pénzbüntetésre ítélte.

A királyi ítélőtábla Draveczky Adorján elnöke alatt rövid tárgyalás után helybenhagyta a törvényszek ítéletét, a mely azonban még így sem jogerős, mert ugy a vádhatóság, mint a védelem felebbezést jelentett be.

A lottó király

csöndes társa.

— Hol van a 400,000 forint? —

Néhány nappal ezelőtt emlékest tettünk arról a szenzációs följelentésről, amelyet egy fővárosi ügyvéd a Farkas Menyhért lottócsalásaira nézve a budapesti kir. büntetőtörvényszek vizsgálóbírája előtt tett.

Szegeden, egy érdekes tárgyalás alatt pattant ki, hogy kicsoda a feljelentő. A tárgyalást a szegedi kir. tabla tartotta Szörényi Lipót dr. budapesti ügyvéd ellen, aki okirathamítás-al volt vádolva. A Farkas Menyhért-fele följelentést pedig ugyanaz tette, aki tegnap okirathamítás vadjáért a vádlottak padján ült: Szörényi Lipót dr.

És a két ügy, az ügyvéd ellen indított okirathamítási bűnpör és a lottókirály félmillió család összefügg egymással.

Szörényi Lipót dr. ellen Fehér Sandorné azt a vadat emelte, hogy az ő rovasára a Fehér Miklós czeg lezárt üzleti könyveibe valótlán követeléseket vezetett be s e bejegyzésekről dr. Schilling Rudolf budapesti közjegyző előtt hivatalos könyvkivonatot állított ki s ennek a hamis közokiratnak alapján a nagyikikindai törvényszeknél, mint telekkönyvi hatóságnak a Fehér Sandorné ingatlanaira zálogjogi előjegyzést eszközölt ki kb. 88,000 korona erejéig.

A törvényszek Szörényit bűnösnek mondta az okirathamításban, azonban a szegedi kir. tabla Edvi-Illes Károly védelme után fölmentette.

A lottókirály pöréről pedig érdekes dolgokat mondott el Szörényi egy szegedi újságíró előtt:

Annak magyarázataul, hogy, egész a mai napig nem ved-kezhett a nyilvánosság előtt is, Szörényi előadja, hogy ügyfeleinek, Fehér Miklós árvaának érdekében mindaddig hallgatnia kellett, míg minden adatot össze nem gyűjtött annak a beigazolására, hogy Fehér Sándor, a kiskorúak korábbi gyámja, felette gyanus körülmények között helyezett el a Fehér Miklós czegnél 40,000 koronát, továbbá, hogy ezen 40,000 korona a Farkas Menyhért által eltüntetett 400,000 koronából származik és végül, hogy az üzleti könyvek tanúsága szerint Fehér Miklós, kinek, mikor és mennyi pénzt adott oly czélból, hogy a nevezetes pénzszarmazásának esetleges kiderülése esetén a botrány eltussolása biztosítva legyen.

Mindezeket pedig azért hozza most nyilvánosságra Szörényi, mert a tárgyalás eredménye után már nincs ok arra, hogy összes bizonyítékait és különösen az üzleti könyveket az illetékes hatóságoknak rendelkezésére ne bocsáthassa.

Ennek a nagyérdekes lottóügynek, így szól tovább Szörényi közlése, egyik nevezetes mozzanata az is, hogy amikor a «Reggeli Újság» múlt évi karácsonyi száma Fehér Miklós árvaának védői dr. Varadi Antal és dr. Szörényi Lipót ellen támadó cikket közölt, az ebből keletkezett lovagias ügy során kikapart az is, hogy a Reggeli Újság információit egy tekintélyes fővárosi egyéniségtől szerezte, kinek szimpátiája Fehér Miklós üzleti könyveinek tanúsága szerint száz darab arannyal volt biztosítva.

Szörényinek mindezek alapján most az a véleménye, hogy őt csupán azért akarták erkölcsi halottra tenni, hogy a lottókirály eltűnt 400,000 koronájának holléte ki ne derüljön.

Azt hiszik, Szörényi feljelentéséből szenzációs pör fog megindulni.

Általános gyöngeség.

Egy pozsonyi lakos gyógyulása.

Walner Károly ur (Pozsony, Iskola-utca 5.) írja nekünk, hogy milyen betegségben szenvedett. Bizonyos elégteliséggel beszél róla, mert betegéget gyógyulás követte. Baján nem volt éppen betegség; inkább általános gyöngeség volt, teljes levertség, melyet a vér elgyöngülése hozott létre. Ennek az állapotnak tünetjei rendszeresen főfájás, undorodás a taplélektől, az étvágy elvesztése, az álom hiánya. Az elgyöngült vér elvesztette vörösvérsejtjeinek egy, az ellenásra szükséges részét s így a vérszegénység, a sapadtság, reuma, neurasthenia s más betegségek szabad teret nyertek s ezeket csak a vernek oly hatalmas helyreállítója tudja meggyógyítani, mint a Pink-pilula, mely most legjobbnak van elismerve. A pink-pilulákkal tudta Walner ur legyőzni azt a nagy gyöngeséget, mely rá végzetessé válhatott volna.

— A mióta a Pink-pilulát alkalmazom, írja, egészen megváltozott az érzem magam. Nem érzem azt a gyöngeséget, mely levert azelőtt, dolgozom faradság nélkül, örömmel, a mit már régóta nem tettem. Jó étvágyam van, s éjjel jól alszom. Mindamellett, hogy a visszaesés ne álljon be, folytatom a használatukat.

Ily eredmény mellett habozás nélkül bizhatunk a Pink-pilulákban. Ez komoly gyógyszer, mely valóságos és bizonyítható hatást ér el. A gyógyulás bizonyítékai mindennap érkeznek, a világ minden zugából.

Kapható minden gyógyszerárban, valamint a magyarországi főraktárban **Török József** gyógyszerésznél, **Budapest, Király utca 12.** Doboza 1 frt 75 krért, vagy 6 doboz 9 frtért.

CSARNOK.

Aratás előtt.

Esőcsepp.

— Hartmann. —

Társához szól az esőcsepp: Mondjad meg énnekem, Miért kopogunk épen itt Ez ablaküvegen?

A másik csepp fele: E ház Szegények otthona. Jelentjük hát most ő neki: Nő, nő a gabona;

Aratás előtt.

— Greif. —

Tarló kalászt bontja nyár Gyöngéd szele, S egy-egy kalász hogy meghajol, Mind reng vele,

Előre érzik, a sarló Mnl metszi meg.

A sok fűszal, a vadvirág. Velünk remeg.

Nyári fű!

— Giln. —

Nem értem miért, de szívemet Ugy bantja valami. Ha látom nyár kora fűvét Sarlótól hullani.

Hamar nő bár utána új S nyár még soká marad, Fáj mégis, hogyha hallgatom A sarló- hangokat.

Feleki Sándor.

Laczi és a magyar nyelv.

Írta: L o v a s s y Andor.

Bocsánatot kérek, hogy a nyilvánosság elé hozom az én keserűségemet, de otthon hiába beszélnek, letorkolnak; azt mondják, hogy nem értek én a gyermekneveléshez.

Jól van, hát nem értek, de azért jogom van kétségbeesni a Laczi fiu sorsán, aki eddig semmiféle nyelvet nem beszél tökéletesen, nem beszél különösen magyarul, azaz hogy beszél, de minden fél esztendőben másféle dialektussal.

Pedig olyan szép, olyan okos gyereknek látszott, míg a maga kosztjára nem került. A homloka hasonlított a Humbold Sándoréhoz, váltig is mondtam, hogy ebből a fiuból természetűd lesz.

A szemem úgy villogtak, mint Dantoné, sokszor fel is sóhajtottam: reszkess Ausztria, ez a gyerek még forradalmat csinál valaha és ez a meggyőződéssem még jobban erősödött, midőn felesztendő korában 3 legyet egy csapással ütött agyon az ablaktáblán.

Mikor azonban a holdvilágos téli éjszakákon trillázni kezdett és legédesebb álmaimból egy-egy keserves áriával riasztott fel, reménykedni kezdtem és így szóltam, nem lesz ebből a fiuból se természetűd, se forradalmár, hanem lesz belőle egy hős tenor, egy hegedű nélkül éneklő Kubelik Juan, a ki milliókat keres a torkával. Nem is zúgolódtam én a magas égig röpülő trillák miatt; az anyja azonban kőménymaglisztet csavart a gyomrára, melytől azután megszűnt a dal és elhangzott a finale.

De hát ilyenek az asszonyok, a legnemesebb zenei hajlamokat kőménymaglisztel ölik meg a gyermekekben.

Egy éves korában már kinőtt két foga: egyik alól, másik felül, a melyekkel pár hét múlva egész könnyedén megtört egy olasz mogyorót és megeveit egy diónyi nagyságu spanyolviaszot. Ezért a kozmopolita cselekedetért estem legelőbb kétségbe.

Hát miért nem pártolja ez a magyar fiu a magyar ipart? Miért nem tört meg inkább egy magyar mogyorót és miért nem evett meg inkább egy darab magyar viaszot?

De néhány hónap múlva kibékültem vele, mert beszélni kezdett, egész helyes, tiszta, alföldi kiejtéssel. Az igaz, hogy a szavakból

csak egyes szótagokat ejtett ki; pl. mikor azt mondta, hogy pa l akkor lehetett érteni palacsintát, paradicsommártást, papot, pasulyt, papagályt, de mindegy volt, mi azt azért mégis megértettük.

Két esztendősen korábban száraz dajkai rangra emeltük a szakácsnét, a ki veszett rosszul főzött, de a gyermeket nagyon szerette. — Én ugyan tiltakoztam e rangere ellen, de a feleségem azt mondta, hogy a fiu beszélni kezd és a szakácsné szalontai asszony már pedig Szalontán beszélnek a legszebben magyarul.

Végre beleegyeztem a dologba anynyival inkább, mert így egy új szakácsnéra és jobb kosztra volt kilátás. Hanem bolenyertünk mind a kettőbe, az új szakácsné még hitványabb ételke főzött, az édes beszédű szalontai asszony pedig rejteneies accentusra tanította a szép rnményekre jogosító L a c z i gyereket.

A lovat »hü«-nak hitta; a kutyanak azt mondta, hogy »izki tel« az »edes«-t »ides«-nek ejtette ki; a »jó«-t »jau«-nak; sőt ebben a modorban kezdett dalolni ilyenformán:

Szip a-szonynak, jaunak,
A jau járau lunak,
Sehaj! Kár megöregedni!

No ez mégis borzasztó — gondolám magamban — ez a fiu és ez a dajka kompromitalja a szülőföldemet, csuffa teszi Arany Jánost, és a magyar irodalmat.

Szerencsére Budapestre költözünk. Itt már én lettem az ur, én viseltem a fejemen a kalapot, és hiába sirt, hiába buslakodott a feleségem, elcsaptam a szalontai menyecskét és fogadtam a fiu mellé egy száraz tót dajkát. Inkább beszéljen a gyerek tótul jól, mint magyarul rosszul.

Gyönyörűség volt hallgatni. Mihor néhány hét múlva az én szitya csemetém lefekvéskor azt mondta: dobre noc! vagy mikor a Szvatopluk nyelven kezdett káromkodni ilyen formán: bodru pahoda zatraczine! És micsoda gyönyörűség volt hallgatni, mikor az anyjának elmondta ezt a gyönyörű tót köszöntőt:

Komarika zabil:
Komaruzse nadvore
Szegysztraka nakope
Moska koma ruzsuje.

Egy hangot nem értettünk belőle, de valamennyien könnyeztünk, az anyja azért, hogy tótul beszél a fia, a dajka azért, hogy szépen elmondta a köszöntőt, én meg a kacagástól, hogy micsoda változáson ment át a Laczi gyerek.

Ennek a nevelési rendszernek meg egy más üdvös eredménye is volt: a dajka rákapta a krumplira, eüül aztán egészen átvaltozott a vére és a természet. A mérges, lobbanékony gyermekből szelid jámbor polgára lett a hazának.

Hanem az én bánatomra a tót dajkát megszöktette az 542-ik számú hordár. — Na lett erre öröm a háznál! A feleségem rögtön megvette az 542-ik számú osztály sorsjegy egy tizenhatodrészt, nyert is vele 8 forint 30 kraj; László ur pedig szárazdajka nélkül maradván, a házmesterné kezébe került ideiglenesen. Ez az asszony valahonnan a dunántúlról, Somogyvármegyéből szakadt fel a fővárosba. A közép hangokat úgy ejtette ki, mintha hordóbból beszélt volna.

Ennek a hölgynek a védőszárnyai alatt az én fogékony elméjű csemetém ismét rákapott a magyar nyelvre, természetesen dunántúli hanglejtéssel.

Engem például éds »apaám«-nak hitt; a meglátott egy csapat pulykát, akkor meg így kiáltott fel: »nini, amoda meg egy foka póka«, ez azt jelentette magyarul, hogy egy farka pulyka; a gácsér ruczát meg »bakk réczé«-nek nevezte.

Én bennem ismét feljajdult a hazafias a hazafias érzés s miután a fiam jövőjét a szivemen viselem, bánatomban ott hagytam a fővárost, ott hagytam a dunántúli házmesternét és elbujdostam »nagy Magyarországból« a Királyhágón tundra, Erdélybe, Tordára.

Már ekkor a Laczi gyerek negyedőre fordult, de még mindig nem beszélt helyesen semmiféle nyelvet; a tótot elfelejtette (daczára, hogy minden nap krumplit evett), a magyar nyelvet pedig összevegyítette a tiszai dunai dilektussal.

Csakhamar megismerkedett a város intelligens ifjuságával, a vármegye virágaival, kik igen jeles férfiak, de a hányan csak vannak, annyifeleképpen beszélnek. Az egyik rácsol és ropogtatja a szót, mint a mokus a diót, a másik meg sejpit. Lászlóval per te leit mindenik és ő fogékony lelke bajlamlát követve, most már rácsol is és sejpit is.

Különbén a fiu nagy demokrata, a kémenyseprőt kivéve, szóba áll mindenkivel, a hetessel, tejes asszonnyal, a pekkell, a lámpagyujtogatóval, a postással, a vízholdó emberrel, ezek azután ismét befűtöttél a nyelvtudományának.

Elfelejtette már a szalontai, a tót, a dunántúli tájszólást, elfelejtett mindent, hanem ezek helyett megtanulta a tordai irodalmi nyelvet.

Nem mondja már, hogy gyenge tengeri, hanem azt mondja, hogy »gyenge tejes török buza«, a padlást »iu«-nak mondja, a pasulyt »fuszulyká«-nak, a kenyeret »kinyér«-nek, sőt még a krumplit is »pityóka« néven ismeri.

Iszankodás helyett »csicsinkazik« és nem hektoliterre számít, hanem littervékával. Egyszer pl. azt kérdezte tőlem, hogy az ő »ujjasának« a zsebébe beleferne-e egy »litter véka baraboj?»

Tudom is én, mennyi az a liter véka, tudom is én, mi fán terem a baraboj.

A szivem is elfacsarodik, mikor azoknak a jó magyar szavaknak kitekeri a nyakát; a »elkem is elborul, mikor a hosszú maganhangzókat megrövidíti, a rövideket elnyújtja, mint az éneket a falusi kántor.

Most már aztis a fejébe verte valaki, hogy ő is székegy; »szóta büszke önérettel veri a mellét és dicsekszik, hogy mű székegyek« ha jogászok leszünk, kimegyünk az erdőre és lövünk egy fiókat.

Az ördög hallotta híret a fickának, csak később tudtam meg, hogy a fióka nem egyebb mint rókakölyök.

Az is érdekes, hogy ha valami iránt érdeklődik, nem azt kérdezi, hogy mit csinálsz? hanem azt mondja, hogy mit »csinálsz?«. Ha hozzá szól valaki rögtön válaszol reá, de mindig utána eresztí, hogy »vaj igen.«

Szóval alaposan elkészült a fiu! Lehet még belőle mérnök, patikus, prókator, táblabi-

ró, bank-direktor, de magyar író nem lesz soha.

Pedig nagy tisztelettel viseltetik a hazai irodalom és annak mátkatársai iránt. Midőn a tordai Jókai-utcán először végig sétált velem, azt kérdezte tőlem, hogy micsoda utca az? Megmondtam neki: azóta folyton a »Jókai Mór ur«-utczában akar sétálni; mert arra szokták legelőre hajtani a legszebb farka »czapu«-kat.

Hogy micsoda állat a »czapu«, azt én ma, am sem tudom, de azt tudom, hogy vége az én reményemnek, mert a Laczi gyerek legszebb költeményeit tönkre fogja tenni a szájszólás; mely ragad reá, mint a csikó sörenyebe a bojtortjan. Dehát kérdés, lesz-e poéta? Hisz nem is éppen szükséges hogy mindenki poéta és író legyen, lehet még belőle például politikus is.

Ehez a pályához tehetsége hajlama is van. Bizonyosság reá az, hogy folytonos nézet-elérés van közöttünk; az öszkormány politikája miatt; én mint a féle jámbor mameluk, a »Magyar Nemzet«-et járatom: megszokásból, tradczóból, hiszen ez a lap szolgálta becsületese kitartással Tiszat, Bánffy, ez a lap van legközelebb a Széll Kálmán szívéhez; de ha véletlenül leteszem ezt a szent papírost, László ur rögtön darabokra teszi azt; a mit csakis a lap iránya elleni ekeseredésnek tulajdonítok.

De bárhogy is legyen, akármilyen programmal lépjen fel valaha ez az ur képviselőjelöltnek, úgy is mint apa, úgy is mint honpolgár, úgy is mint hazai irodalmunk igénytelen napszámosa figyelmébe ajánlom, hogy csakis erdélyi mandátum után törekedjék, nemcsak azért, mert olcsóbb, nem csak azért, mert biztosabb, hanem azért is, mert a T. sa-Duna mentén, nagy Magyarországon kinevetnék, ha programbeszédet azon kezdené, hogy:

»Mi székegyek, kik a szent Anna taván csicsinkázunk, török buzával, pityókával és fuszulykával élünk, nem tűrhetjük, hogy az atkos kormány ismét adót rójon a nemzetre...«

Ha azonban egyszer bekerül a parlamentbe, ott már nem feltem, mert vannak olyan képviselők is, meg pedig számosan, a kik soha sem beszélnek, csupán azt az egy szót ejtik ki, hogy igen; ezt pedig a Laczi gyerek is ki tudja mondani minden tájszóás nélkül.

Lam, milyen szerencse, hogy mameluk familiából származik.

Védjük szőlőinket

a különféle szőlőbetegségek ellen!

A szőlő peronosporájának a leghatékonyabb ellenszerre a dr. Aschenbrandt-féle

„bordói por“

Kezelése egyszerű, az oldat néhány percz alatt elkészíthető, kitűnően tapad, a perme-
tező gépeket el nem dugaszolja.

Ára: (loco Budapest a »Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének« raktárában) 50 kgos
zsák a kg. 76 fillér, 5 és 10 kgos zsák a kg. 80 fillér.

A szőlő lisztharmatának leghatékonyabb ellenszere a dr. Aschenbrandt-féle

„rézkénpor“

A por finomságánál fogva nagy anyagmegtakarítás, a por jobban tapad és nem bü-
dösíti annyira a bort, mint a tiszta kénpor.

Ára: (loco Budapest a »Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének« raktárában) 50 kgos
zsák a kg. 52 fillér, 5 és 10 kgos zsák a kg. 56 fillér.

Hamisítás kizárva!

Minden csomagnak el kell látva lenni ólomzárral és a Borászati Lapok ellenőrző
bélyegével.

A porok megrendelhetők:

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél
(Budapest, Alkotmány-utca 31.)

A Borászati Lapok kiadóhivatalánál
(Budapest, Üllői ut 25.)

Nyilt-tér.

Mint hogy a tavasz előrehaladásával csecsemőt, gyermeket és felnőttet egyaránt fenyeget a járványok veszélye, ismét csak a minden alkalommal hálásan fogadott

M O H A I

ÁGNES-FORRÁSUNK

vizének használatát ajánljuk. Egyrészt mert olcsó, igen kellemes és tiszta ivóviz lévén, a tavaszi és nyári évszakokban kedvelt élvezetszerként szerepel, más részt mert **dus szénsavtartalmánál fogva specifikus óvószer is a tífus, cholera és a gyermekek tiphoid-szerű tavaszi-nyári hasmenése** ellen. Ehez járul még, hogy a csecsemőt is megvédi az ilyenkor nagyon veszélyes **hurutos bélbántalmak ellen, míg szoptatója e víz használata folytán nagyon kedvező összetételű és bőséges tejet nyer.** A már meglévő **gyomor- és bélhurutot** gyermekeknél és felnőtteknél gyógyítja. Kellemesen hatván be szénsavánál fogva a gyomor és bél idegeire; a gyermekek **lázás megbetegedéseinél pedig nélkülözhetetlen, hűtő, húgyhajtó és a szomjat csillapító** hatásánál fogva

Kedvelt borviz.

A mohai Agnes forrás kezelősége.

Főraktár:

Édeskuty L.

es. és kir. udvari szállító

BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 8.

Kapható minden gyógytárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Üzleti könyvek,

csinos kiállításban, erős kötésben, igen jutányosan kaphatók

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

DEBRECZEN, főpiacz, a főpostával szemben.

Új férfi, fiu és gyermek ruha raktár.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy az **Alföldi takarékpénztár épületében**, a „Bika“ szállodával szemben

férfi, fiu és gyermek ruha raktárt

nyitottam. — Egyttal felhívom a n. é. közönség szives figyelmét arra, hogy városunk egyik legjobb és legösmertebb czégnék **egész ruharaktárát megvettem** s így ama kellemes helyzetben vagyok, hogy a legjobb anyagból készült, legdivatosabb

uri és gyermek ruhákat

bámulatos olcsó árban bocsáthatom a t. vevők rendelkezésére.

Tessék meggyőződést szerezni, hogy csakis nálam lehet jó árut olcsón vásárolni.

Tisztelettel

Ifj. NEUMANN M.

A „BIKA“ SZÁLLODÁVAL SZEMBEN.

Részvényeseink figyelmébe!

Értesítjük t. részvényeseinket, hogy intézetünk 50,000 korona alaptőkéjének 100,000 koronára leendő felemelését e hó 11-én tartott rendes közgyűlésünk elhatározta olyképen, hogy minden részvényre 50 korona fizetessék be.

A befizetés folyó évi augusztus 1-től kezdődőleg minden hó első tíz napjában, 5 egyenlő 10 koronás részletben teljesítendő. Késedelmes fizetéseknél 6 százalék késedelmi kamat számíttatik fel, előzetes fizetéseknél pedig 6 százalékos kamat megtérítettik.

A befizetések elismervény ellenében teljesíthetők a debreczeni ipar- és kereskedelmi banknál, vagy intézetünk pénztáránál. Az utolsó részletfizetés alkalmával azonban az eredeti részvény is bemutatandó oly czélból, hogy azon a teljesített összes befizetések intézetünk egy igazgatósági tagja és ügyvezetője által igazoltassanak.

Kivonat az alapszabályokból:

12. cz. Az elmulasztott részfizetés után a hátralékos adós a lejáratától számítandó 6% késedelmi kamatot fizet.

13. cz. A részvény folyószáma, melyre befizetés nem történt, ugyanazon lapban, melyben a fizetési felhívás megjelent, közzé tétetik.

Harmincz nappal a közzététel után a társulatnak jogában áll azon részvényt, melyre befizetés nem történt, érvénytelennek nyilvánítani s helyette ugyanazon szám alatt új részvényt kibocsátani és eladni.

14. cz. Az érvénytelené nyilvánított részvény folyószáma közhirrre tétetik.

15. cz. A részvény érvénytelené nyilvánításával a tulajdonos minden joga és kötelezettsége megszűnik s az eladott új részvényből befolyó többlet a társulati tartaléktőkehez csatoltatik.

Ezek szerint minden részvényesnek érdekében áll, hogy a részleteket pontosan befizesse.

B.-Ujváros, 1900. február hó 11-én tartott ülésünkből.

A B.-Ujvárosi Takarékpénztár igazgatósa.